

Hemşirelik Öğrencilerinin İnfluenza A (H1N1) Gribi ve Aşısına Karşı Farkındalık Durumları*

Awareness Stages of Nursing Students about Influenza A (H1N1) and It's Vaccine

Sevim SAVAŞER**, Nejla CANBULAT***, Şeyda ŞAHİN****, Duygu CANTEMİR****

İletişim/Correspondence: Nejla CANBULAT Adres/Adress: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Yunus Emre Yerleşkesi 70100 Karaman Tel: 0338 2262131/2760 Fax: 0338 2262134 Email: ncanbulat@gmail.com

ÖZ

Amaç: Araştırma, lisans eğitimi veren bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin İnfluenza A gribi ve aşısına karşı farkındalık durumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Yöntem: Tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen araştırmanın evrenini İstanbul'da üniversite düzeyinde eğitim veren bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü 394 öğrenci oluşturdu. Evrenin tamamı araştırma kapsamına alındığından örneklem hesabı yapılmadı. Veriler Kasım-Aralık 2009 tarihleri arasında, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan ve uzman görüşüne sunulan soru formu ile elde edildi. Elde edilen veriler tanımlayıcı istatistikler ile değerlendirildi.

Bulgular: Araştırma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalamasının $20 \pm 2,2$ yıl olduğu ve İnfluenza A virüsü ile ilgili bilgiyi en fazla görsel ve yazılı kitle iletişim araçlarından edindiği saptandı. Öğrencilerin çoğunun kendisinin/ailesinden herhangi birinin İnfluenza A virüsü aşısı yaptırmadığı, aşı yaptırmayı önermeyeceği belirlendi. Öğrencilerin İnfluenza A gribinden korunmada uyguladıkları ilk üç girişimin sırasıyla; eşyalarının temizliğine dikkat etme (%82,5), ellerini sık yıkama (%81,5) ve ortamı havalandırma (%78,7) olduğu belirlendi.

Sonuç: Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin İnfluenza A gribinden korunma ve grip olduklarında uygulayacakları doğru girişimlerin yüksek oranda olması olumlu bir bulgudur. Kitle iletişim araçlarında İnfluenza A gribi konusunda daha fazla yer verilmesi toplumun konuyla ilgili farkındalığını arttırarak aşı uygulama oranında artış sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, influenza A (H1N1) gribi, influenza A gribi aşısı.

ABSTRACT

Aim: This study provides a bachelor's degree in a nursing college in order to determine the awareness level of the influenza A and vaccine against Influenza A (H1N1).

Method: This descriptive study was conducted at a university in Istanbul, providing education in a nursing college, students and 394 students volunteered to participate in the study created. The prepared research was obtained from the literature and expert opinions presented by the questionnaire's answers between November-December 2009. The data obtained from the descriptive statistics was evaluated.

Results: It has been showed that the most relevant information about influenza A virus was obtained from the visual and written media by the students attending the research which were 20 ± 2.2 years old. The research also showed that most of the students / families have not taken the influenza A virus vaccine, nor are recommended. The three protection attempts which are done by the students respectively are; paying attention to the cleanliness of the clothes (%82, 5), washing the hands frequently (%81,5) and ventilation of the environment (%78,7).

Conclusion: It is a highly positive result that the nursing college students are protected from influenza A and influenza flu. The way to increase the awareness rate of the vaccination is by giving more space to the pandemic flu in the mass media.

Key Words: Nursing students, influenza A (H1N1), influenza A vaccine.

*9. Uluslararası Katılımlı Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur (Fethiye/Muğla, 1-3 Nisan 2010), **Prof.Dr. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu, ***Yrd.Doç.Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ****İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencisi

Yazının gönderilme tarihi: 03.05.2010

Yazının basım için kabul tarihi: 02.03.2011

GİRİŞ

İnfluenza A gribi; H1N1 tipi virüsün neden olduğu bulaşıcı viral bir hastalıktır (Oğuztürk 2009). Virüsün önceleri domuzda hastalık yaptığı daha sonra kuş ve insan İnfluenza virüslerinden genler taşıyarak insanda hastalığa neden olduğu ve hastalığın insandan insana bulaştığı bilinmektedir (Ceyhan 2010). İnsanda ilk olarak 1974 yılında izole edilen virüs, 1976 yılında New Jersey’de, 1988 yılında ise Wisconsin’de salgınlara neden olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri’nde 2005 yılından Ocak 2009’a kadar olan dönemde 12 kişide domuz gribi saptanmış, ancak hiçbiri yaşamını yitirmemiştir (Yeniğün, Güzünler ve Sert 2009). Türkiye’de Sağlık Bakanlığı’nın 19 Ocak 2010 tarihinde yaptığı basın açıklamasına göre; H1N1 gribinden kaybedilen kişi sayısı 627’dir. Hayatını kaybeden kişilerin %65’inde altta yatan kronik bir sağlık sorununun olduğu bildirilmiştir (Sağlık Bakanlığı 2010).

Genel olarak H1N1 virüsü insandan insana hasta kişilerin öksürmesi veya hapşırması sonucu bulaşmakla birlikte virüs ile kirlenmiş nesnelere dokunan kişilerin daha sonra ellerini ağız ve burunlarına dokundurmaları sonucu da bulaşma olmaktadır.

İnfluenza A gribinden korunmada en etkili yöntem ellerin sabun ve su ile yıkanmasıdır (su ve sabuna ulaşamadığı durumlarda alkollü temizleyiciler kullanılabilir). Bunun yanında yapılması gerekenler (Ceyhan 2010; Yeniğün ve ark. 2009; Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği 2009; Zottarelli, Sunil ve Rider 2009).

- √ Bağışıklık sistemini güçlendirici girişimlerde (uykusuz kalmama, fiziksel aktivitenin devamı, günlük stres kontrolü, C vitamini desteği) bulunulması,
- √ Cansız yüzeylerin temizliğinde çamaşır suyu (%10’luk) veya alkol (%70’lik) kullanılması,
- √ Öksürürken ve hapşırırken ağız ve burnun kapatılması, ellerin ağız ve burna götürülmemesi, kağıt mendil kullanılması ve kullanılan mendillerin hemen çöpe atılması,

- √ Korunmasız olarak hastalara 2 metre mesafeden fazla yaklaşılması,
- √ Hastalığa ilişkin belirti ve bulguların varlığında vakit geçirilmeden sağlık kuruluşuna başvurulması,
- √ Hastalık tanısı konulduğunda okula ve işe gidilmemesi,
- √ İnfluenza A (H1N1) aşısı yaptırılması şeklinde özetlenebilir.

İnfluenza A gribine karşı aşılanma; gribin yayılmasını önlemek, ağır seyreden grip vakalarıyla oluşacak komplikasyonların oluşumunu/ölümü engellemek, gribe bağlı iş gücü kaybını/okul devamsızlığını önlemek, salgının uzun sürmesi sonucu ortaya çıkabilecek virüs mutasyonunu engellemek, ekonomik kayıpları önlemek, hastalık nedeni ile hastaneye yatış ve yoğun bakım yatak ihtiyacını azaltmak amacıyla uygulanmaktadır. İnfluenza A gribi aşısının koruyuculuk oranı yaklaşık %90’dır (Sağlık Bakanlığı Pandemi Koordinasyon Birimi 2010).

Geleceğin hemşireleri bugünün hemşirelik öğrencileri bilgi ve uygulamaları ile hem kendi sağlık durumları üzerinde hem de aileleri ve çevresindeki insanlara olumlu sağlık davranışları kazandırmada anahtar rol oynayabilirler. Hemşirelik öğrencilerinin konuya ilişkin farkındalıklarının bilinmesi topluma yapacakları eğitim, dolayısıyla toplum sağlığı açısından önemlidir.

Araştırma, lisans eğitimi veren bir hemşirelik yüksek okulunda öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin İnfluenza A gribi ve aşısına karşı farkındalık durumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- Hemşirelik öğrencileri İnfluenza A gribi ile ilgili bilgi sahibi mi?
- Hemşirelik öğrencileri İnfluenza A gribinden korunmak için doğru girişimlerde bulunuyorlar mı?
- Hemşirelik öğrencilerinin İnfluenza A gribi aşısını yaptırmalarındaki engeller nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma, hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin İnfluenza A gribi ve aşısına karşı farkındalık durumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi. Araştırmanın evrenini İstanbul'da üniversite düzeyinde eğitim veren bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören (toplam 613 öğrenci) ve çalışmaya katılmaya gönüllü 394 öğrenci (%64,27) oluşturdu. Evrenin tamamı araştırma kapsamına alındığından örneklem hesabı yapılmadı. Araştırmanın yapılacağı kurumdan gerekli izin alındı. Veriler Kasım- Aralık 2009 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan ve uzman görüşüne sunulan soru formu ile elde edildi. Toplam 50 sorudan oluşan (8 soru sosyo-demografik özellikler, diğerleri İnfluenza A virüsü, virüsün neden olduğu grip ve aşı ile ilgili) soru formu öğrencilere sınıf ortamında, araştırmacılar tarafından doldurtuldu. Elde edilen veriler bilgisayar ortamında tanımlayıcı istatistikler (ortalama, yüzde) ile değerlendirildi.

Araştırmanın kesitsel tipte olması ve verilerin yalnız bir hemşirelik yüksekokulundan elde edilmesi araştırmanın sınırlılığıdır.

BULGULAR

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin (N=394) yaş ortalamaları $20,0 \pm 2,2$ yıl, %89'u kız olup, %39'unun yurttan yaşadığı, %84'ünün daha önce İnfluenza A virüsünü duyduğu belirlendi.

Tablo 1'de öğrencilerin cinsiyete göre İnfluenza A virüsü ile ilgili bilgi edinme kaynakları verilmiştir.

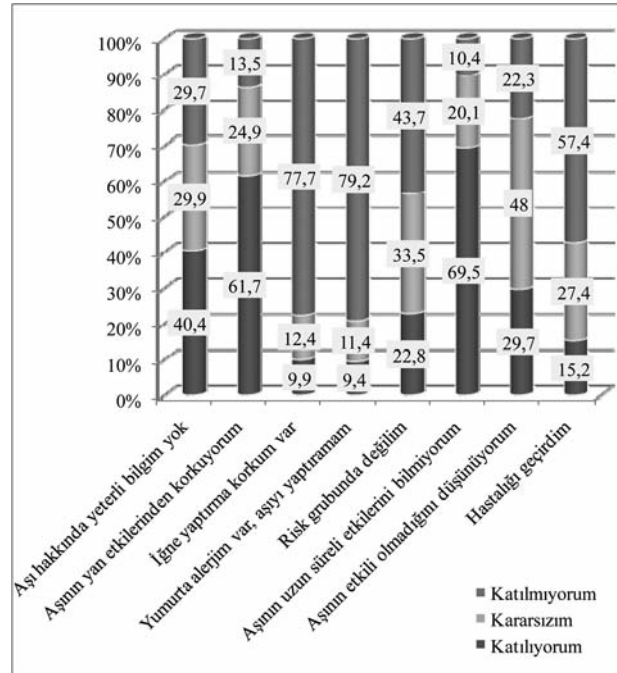
Tablo 1'de görüldüğü gibi her iki cinsten İnfluenza A virüsü ile ilgili bilgi edinme kaynakları arasında ilk sıralarda TV-radyo, gazete, dergi, kitap, broşür ve internet gibi kitle iletişim araçları ve sağlık çalışanları yer almaktadır.

Öğrencilerin %97'sinin (n=382) kendisinin, %90'ının (n=356) ailesinden herhangi birinin İnfluenza A virüsü aşısı **yaptırmadığı**, %76'sının (n=298) aşı yapılmasını **önermeyeceği**, %93'ünün (n=365) mevsimsel grip aşısını **yaptırmadığı** belirlendi. Aşı yaptırmayan öğrencilerin %88'i (n=337) aşı yaptırmayı **düşünmediğini** ifade etti.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnfluenza A Virüsü İle İlgili Bilgi Aldıkları Kaynaklar (N=394)

İnfluenza A virüsü ile ilgili bilgi edinme kaynakları	Cinsiyet			
	Kız (n=352)		Erkek (n=42)	
	n	%	n	%
Sağlık çalışanları				
Alan	197	55.9	10	23.8
Almayan	155	44.1	32	76.2
İnternet ortamı				
Alan	176	50	14	33.3
Almayan	176	50	28	66.7
TV-Radyo				
Alan	223	63.3	19	45.2
Almayan	129	36.7	23	54.8
Gazete, dergi, kitap, broşür vb.				
Alan	182	51.7	20	47.6
Almayan	170	48.3	22	52.4
Aile üyeleri/ arkadaşlar				
Alan	83	23.5	4	9.5
Almayan	269	76.5	38	90.5

Grafik 1'de öğrencilerin İnfluenza A virüsü aşısını yaptırmama nedenlerine katılma durumları verilmiştir.

Grafik 1. İnfluenza A Virüsü Aşısını Yaptırmama Nedenlerine Katılma Durumları

Tablo 2. Öğrencilerin İnfluenza A Gribinden Korunmak İçin Uyguladıkları Yöntemler (N=394)

Uygulanan Yöntemler	Uygulama Sıklığı		Sık		Nadiren		Hiç	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ellerimi sık olarak su ve sabunla yıkarım	321	81.5	71	18	2	.5		
Alkol bazlı el dezenfektanları kullanırım	102	25.9	218	55.3	74	14.8		
Toplu yerlerden uzak dururum	40	10.2	261	66.2	93	23.6		
Yakın temastan kaçınırım	103	26.2	248	62.9	43	10.9		
Öksürme ve aksırmada tek kullanımlık kağıt mendil kullanırım	246	62.4	137	34.8	11	2.8		
Öksürme ve aksırma sonrası ellerimi su ve sabunla yıkarım	192	48.7	190	48.2	12	3,1		
Kirli ellerle gözlerime, ağzıma ve burnuma dokunmam	222	56.4	149	37.8	23	5.8		
Eşyalarımın temizliğine dikkat ederim	325	82.5	63	16	6	1.5		
Bulduğum ortamı havalandırırım	310	78.7	74	18.8	10	2.5		
Toplu yerlerde/taşımaya araçlarında bulunacağım maske kullanırım	36	9.1	68	17.3	290	73.6		
Bağışıklık sistemimi güçlendirici girişimlerde bulunurum (bitki çayları, c vitamini desteği vb.)	227	57.6	144	36.6	23	5.8		

Grafik 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin İnfluenza A virüsü aşısını yaptırmama nedenleri arasında ilk üç sırada; aşının uzun süreli etkilerini bilmeme (%69,5), aşının yan etkilerinden korkma (%61,7) ve aşı hakkında yeterince bilgi sahibi olmama (%40,4) gelmektedir.

Tablo 2’de öğrencilerin İnfluenza A gribinden korunmak için uyguladıkları yöntemler verilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin İnfluenza A gribinden korunmak için sık uyguladıkları ilk 3 girişim; eşyalarının temizliğine dikkat etme (%82,5), ellerini tekniğe uygun olarak yıkama (%81,5), bulunduğu ortamı havalandırma (%78,7) gelmekte idi.

Tablo 3’de öğrencilerin İnfluenza A gribine yakalanma durumunda yapmayı düşündükleri girişimler verilmiştir.

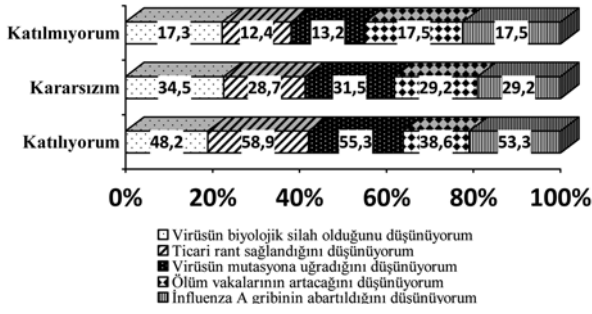
Tablo 3’de görüldüğü gibi öğrenciler İnfluenza A gribine yakalanma durumunda bulunduğu ortamı havalandırma (%80,5), en yakın sağlık kuruluşuna başvurma (%77,7) ve hastalığı çevresindeki kişilere bulaştırmamak için onlardan uzak durma gibi (%76,1) önlemler alacaklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin %60’ı Sağlık Bakanlığı’nın İnfluenza A gribine karşı aldığı önlemleri yeterli bulmadığını belirtmiş, önlemlerin artırılması, ücretsiz maske dağıtımı, daha ayrıntılı bilgi verilmesi ve medyada çelişkili ifadelerin yer almaması gibi ek önlemler önermişlerdir.

Grafik 2’de öğrencilerin İnfluenza A gribine ilişkin düşüncelere katılma durumları verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin İnfluenza A Gribine Yakalanma Durumunda Yapmayı Düşündükleri Girişimler (N=394)

Katılma durumu	Girişimler		Evet		Kararsız		Hayır	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Belirtilerin başlamasından 7 gün sonrasına/ belirtilerin geçmesinden 1 gün sonrasına kadar evde istirahat ederim	241	61.2	94	23.9	59	14,9		
Dışarı çıkmak zorunda kalırsam maske kullanırım	230	58.4	91	23.1	73	18.5		
Çevremdeki kişilere bulaştırmamak için onlardan uzak dururum	300	76.2	56	14.2	38	9.6		
Bulduğum ortamı sık sık havalandırırım	314	80.5	38	9.6	39	9.9		
En yakın sağlık kuruluşuna başvururum	306	77.7	51	12.9	37	9.4		

Grafik 2. İnfluenza A Gribine İlişkin Düşüncelere Katılma Durumları.

Grafik 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin %58,9’unun İnfluenza A gribi ile ticari rant sağlandığı (tedavi edici ilaçlar/el dezenfektanları vb.), %55,3’ünün küresel ısınma, teknolojik ilerleme vb. durumların virüsün mutasyonuna neden olduğu, %53,3’ünün İnfluenza A gribinin abartıldığı düşüncesinde oldukları saptandı.

TARTIŞMA

Araştırma, İstanbul’daki üniversite düzeyinde eğitim veren bir hemşirelik okulunda öğrenim gören öğrencilerin İnfluenza A (H1N1) gribi ve aşısına karşı farkındalık durumunu belirlemek amacıyla yapıldı. Tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen araştırmanın verileri 394 öğrenciden elde edildi. Öğrencilerin yaş ortalamaları $20 \pm 2,2$ yıl olup %89’u kız idi.

Literatür incelendiğinde İnfluenza A gribine ilişkin bilgi edinme kaynaklarının başında görsel ve yazılı kitle iletişim araçlarının geldiği saptanmıştır (Aydın, Şahin, Kaya, Önler, ve Erdem 2010; Bravo ve ark. 2009; Gao, Tao ve Bao 2010; Van, McLaws, Crimmins, MacIntyre ve Seale 2010; Yu ve ark. 2009). Araştırmada, öğrencilerin büyük çoğunluğu (%84) daha önce İnfluenza A virüsünü duyduğunu ve bilgiyi en fazla oranda TV-radyo, gazete, dergi, broşür, kitap gibi kitle iletişim araçlarından edindikleri saptandı. Araştırma bulgusu literatürle uyumludur.

Araştırmada öğrencilerin %97’sinin İnfluenza A virüsü aşısı yaptırmadığı, %76’sının aşı yapılmasını önermeyeceği, %93’ünün mevsimsel grip aşısı yaptırmadığı,

%88’inin aşı yaptırmayı düşünmediği belirlendi. Öğrencilerin İnfluenza A virüsü aşısını yaptırmama nedenleri arasında ilk üç sırada; aşının uzun süreli etkilerini bilmeme (%69,5), aşının yan etkilerinden korkma (%61,7) ve aşı hakkında yeterince bilgi sahibi olmama (%40,4) gelmekte idi. Aydın ve ark. (2010)’nın çalışmasında aşı yaptırmayı düşünmeyen öğrencilerin oranının %86,1 olduğu, %41’inin yeni bir aşı olduğu için yeterince denenmediği, %18,1’inin aşının yan etkisinin çok olduğunu düşündüğü için aşı yaptırmadığı bildirilmiştir. Demir, Yıldırım, Müftüoğlu İbrikçi ve Mumcu (2010)’nun ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin %73,4’ünün mevsimsel grip aşısı yaptırdığı, %96,3’ünün İnfluenza A gribi aşısı yaptırmadığı, %50’sinin hekim önerisiyle aşı olmak istediği ancak %12,5’inin ailesinin buna izin vermediği, %11,3’ünün aşı ile ilgili yeterince bilgiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Araştırma bulgusu ve Aydın ve ark. (2010) ile Demir ve ark. (2010) ilköğretim öğrencilerinde yaptığı çalışma bulgularına benzerdir. Bu sonuçlar toplumun her yaşta kesiminin konuya yaklaşımının benzer olduğunu göstermektedir.

Araştırmada öğrencilerin İnfluenza A gribinden korunmak için çok sık uyguladıkları ilk 3 yöntemin; eşyalarının temizliğine dikkat etme, ellerini sık olarak yıkama ve bulunduğu ortamı havalandırma olduğu; İnfluenza A gribine yakalanma durumunda ise bulunduğu ortamı havalandırma, en yakın sağlık kuruluşuna başvurma ve çevresindeki kişilere bulaştırmamak için onlardan uzak durma gibi önlemleri alabileceklerini ifade ettikleri belirlendi. Gao ve ark. (2010)’nın toplumda yaptıkları çalışmada İnfluenza A gribinden korunmak için hasta kişilerle temastan kaçınma, kalabalık ortamlarda bulunmama gibi yöntemleri uygulayanların oranının %85-92 arasında olduğu bildirilmiştir. Bunun yanında; Kamate ve ark. (2010)’nın çalışmasında salgın durumunda katılımcıların yarıya yakınının herhangi bir sosyal programlarını erteleyebileceği, toplu taşıma araçlarını kullanmayacağı, kalabalık ortamlardan kaçındığı ve ellerini her zamankinden daha sık olarak su ve sabunla yıkadığı bildirilmiştir. Araştırma bulguları Gao ve ark. (2010) ile Kamate ve ark. (2010)’nın çalışma sonuçları ile benzerdir.

Araştırmada öğrencilerin %60'ının Sağlık Bakanlığı'nın İnfluenza A gribine karşı aldığı önlemleri yeterli bulmadığı; önlemlerin artırılması, ücretsiz maske dağıtımı, daha ayrıntılı bilgi verilmesi ve medyada çelişkili ifadelerin yer almaması gibi ek önlemler önerdikleri belirlendi. Demir ve ark. (2010)'nın ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin %50'sinin İnfluenza A gribine karşı alınan önlemleri yeterli bulmadığı belirlenmiştir. Araştırma bulgusu Demir ve ark. (2010)'nın çalışma sonuçları ile benzer şekilde olmakla birlikte toplumun her iki kesiminin de benzer şekilde düşünmesi bu konuda daha ayrıntılı ve net bilgiye ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Buna karşın; Gao ve ark. (2010)'nın Şangay'da yaptıkları çalışmada halkın %90'ının İnfluenza A gribi salgınını önleme ve kontrol çalışmalarına güvendikleri bildirilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin yarıdan fazlasının İnfluenza A gribi ile ticari rant sağlandığı (tedavi edici ilaçlar/ el dezenfektanları vb.), küresel ısınma, teknolojik ilerleme vb. durumların virüsün mutasyonuna sebep olduğu ve İnfluenza A gribinin abartıldığı düşüncesinde olduğu saptandı. Aydın ve ark. (2010)'nın yaptıkları çalışmada da öğrencilerin yarıya yakınının H1N1 hakkındaki düşüncelerinin basın yayın organlarından etkilendiği, Kamate ve ark. (2010) İnfluenza A gribi salgını riskinin sağlık bakım otoriteleri tarafından abartıldığı ve İnfluenza A gribi salgınına karşı hükümetin etkili bir şekilde hazırlıklı olacağını düşündüklerini belirlemişlerdir. Araştırma bulgusu ve yukarıda belirtilen araştırma sonuçlarına göre özellikle basın yayın organlarında konuyla ilgili net, açıklayıcı, çelişki yaratmayan ve gereğinden fazla abartılmayan yayınların yapılmasına ihtiyaç olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, İnfluenza A gribi gibi güncel sağlık sorunlarının, bilgi alma kaynakları arasında ilk sıralarda yer alan kitle iletişim araçlarında daha fazla yer alması konuyla ilgili farkındalığı arttıracaktır. Farkındalığın artmasına paralel olarak aşı yaptırılma oranında da artma beklenebilir. Kitle iletişim araçları içerisinde yer alan konuya, açıklayıcı, net ve gereksiz abartıya yer

verilmeden değinilmesi konuyla ilgili soru işaretlerinin ortadan kalkacağını düşündürmektedir. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin İnfluenza A gribinden korunma ve grip olduklarında uygulayacakları doğru girişimlerin yüksek oranda olması olumlu bir bulgudur. Bu durum toplum eğitiminde önemli rolü olan geleceğin hemşirelerinin bakım verdikleri hastalarına, eğitim verdikleri toplum üyelerine ve çevrelerinde bulunan insanlara doğru ve güvenilir bilgi sağlayacaklarının göstergesidir.

KAYNAKLAR

- Aydın, B., Şahin, D., Kaya, Ö., Önler, E., Erdem, İ. (2010). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin pandemik İnfluenza A (H1N1) ve aşısı ile ilgili bilgi ve tutumları. 9. Uluslararası Katılımlı Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Özet Kitabı, E-Book, Fethiye/Muğla, 222.
- Bravo, K. ve ark. (2009). Level of knowledge of the influenza A H1N1 in health workers of the hospital Nacional Arzobispo Loayza, Peru, Rev. Peru. Epidemiol., 13(2): 1-7.
- Ceyhan, M. (2010). Domuz gribi (H1N1 influenza virusu enfeksiyonu), <http://tpk.turkpediatri.org.tr/kongre2009/pdf/34.pdf> (12.03.2010).
- Demir, G., Yıldırım, Ö., Müftüoğlu, O., İbriççi, E., Mumcu, K. H. (2010). Bir ilköğretim okulu 6., 7. ve 8. sınıflarında okuyan öğrencilerin H1N1 (domuz gribi) ve domuz gribi aşısı hakkındaki bilgi, tutum ve uygulamaları. 9. Uluslararası Katılımlı Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Özet Kitabı, E-Book, Fethiye/Muğla, 198.
- Gao, X., Tao, J. X., Bao, X. F. (2010). Survey on awareness rate of A/H1N1 influenza knowledge among residents in Jinshan District of Shanghai. Occupation and Health, 3: 38.
- Kamate, S. K. ve ark. (2010). Public knowledge, attitude and behavioural changes in an Indian population during the influenza A (H1N1) outbreak. J Infect Dev Ctries, 4(1): 7-14.
- Oğuztürk, H. (2009). Domuz gribi (influenza A/H1N1). Akademik Acil Tıp Dergisi, 8(2): 7-8.
- Sağlık Bakanlığı Pandemi Koordinasyon Birimi, www.grip.gov.tr (12.03.2010).
- Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK), Pandemi H1N1 Gribi Toplantılarından Çıkan Sonuçlar (2009), <http://klimik.org.tr/news.aspx?detail=104> (12.03.2010).
- Van, D., McLaws, M. L., Crimmins, J., MacIntyre, C. R., Seale, H. (2010). University life and pandemic influenza: Attitudes and intended behaviour of staff and students towards pandemic (H1N1) 2009, BMC Public Health, 10: 130.

Yenigün, A., Güzünler, M., Sert A. (2009). Çocuklarda domuz gribi tanı ve tedavisi. *Sağlıklı Yaşam Tarzı Dergisi*, 2: 84-91.

Yu, E. ve ark. (2009). Investigation on knowledge of prevention and control about H1N1 influenza among college students in Henan. *Henan Medical Research*, 4: 29.

Zottarelli, L., Sunil, T., Rider, E. (2009). Voluntary infectious disease precautions and non-pharmaceutical interventions among students at a university in Texas during the spring 2009 novel H1N1 outbreak. *TPHA Journal*, 61(4): 52-57.